

BÁLINT DEZSŐ ZOLTÁN RAJZAI: ÉLETFA, KÉK ÖBÖL, VÖRÖS SZÉLMALOM

A macska nem is olyan...

Múltó évek voltak önbizalmunk esztendei. Amikor még sokan elhitték az 1980-ra vonatkozó hruscsovi jóslatot, amely szerint akkorra kellene utolérnünk gazdaságában az Egyesült Államokat. Amikor még meg voltunk győződve róla, hogy a világgazdasági válságot (inflációt, ár-emelkedéseket, árcsökkenéseket stb.) megállítjuk határainknál és hogy a mi világunk a lehetséges világok... — ahogyan azt Pangloss mester mondotta volt. Aztán teltek az évek. Be kellett látnunk, hogy a gazdasági fejlődés bonyolultabb, összetettebb dolog az egyszerű mennyiségeknél. És jöttek az árrobbanások, a cserearányromlások, a műszaki-tudományos-technológiai robbanás, amelyek közül az inflációt és az ár-emelkedéseket nem tudtuk megállítani határainknál, az árcsökkenéseket nem tudtuk kivédeni a külpiacokon, viszont — tőke és más egyebek híján — többé-kevésbé sikerült határainkon megállítanunk a műszaki-technológiai-tudományos robbanás hatásait.

Nem, sajnos nem vagyunk túl jó helyzetben. Ezt halljuk lépten-nyomon a tévében, a rádióban, ezt olvassuk a lapokban, a kiutak keresését és megtalálását sürgető írásokban, riportokban, műsorokban. És ezt halljuk politikai tájékoztatókban, főleg ha az idej első félév meglehetősen győnge gazdasági teljesítményei kerülnek szóba. A kiutak keresését sürgeti manapság szinte mindenki, amely kiutakkal, kibontakozással kapcsolatban lassacskán olyan benyomásunk támad, mintha egy fekete macskát kellene megkeresnünk egy vaksötét szobában. Olykor már-már reménytelenségre is hajlunk: — Úgysem megy ez minékünk! Nem található meg a kibontakozás! És miközben valóban a jövő törjük a fejünket, sokszor sötét kép él bennünk a jelenről is, s hajlamosak vagyunk úgy értékelni napjainkat, vagy éppen az utóbbi éveket, mint a folyamatos visszaesés periódusát.

Furcsa lelkiállapotok uralkodnak el néha rajtunk, melyekben hajlamosak vagyunk a világot komorabban látni, mint amilyen, mintegy fölmentést adva magunknak a komolyabb teljesítmények alól. Mert ugyan ki is találhatna meg egy vaksötét szobában egy fekete macskát? De biztos, hogy a szoba olyan vaksötét? És bizonyos, hogy a macska valóban olyan fekete?

Az adatok általában magukért is beszélnek, s a tények is makacs dolgok tudnak lenni. Legföljebb az adatok esetében olykor nem veszünk tudomást az összefüggésekről, a tényekről pedig magukról. Mert azért mégsem oly sötét a világ, mint amilyennek néha látni véljük. S amilyennek néha festjük önmagunk biztatása, vagy éppen megnyugtatósa — úgyis minden mindegy! végezt.

Égészen egyszerűen nem hagy nyugodni néhány adat, melyeket az utóbbi időben láttam viszont különböző anyagokban. Nem hagynak nyugodni, mert — őszintén szólva — nem egyeznek azzal a képpel, amelyet önmagamban is kialakítottam jelenlegi helyzetünkről. És nem állhatom meg, hogy nyomatékosan közzé ne tegyem e számokat. Hogy miről van szó? Arról, hogy az utóbbi öt esztendőben Szegeden több mint 13 és fél ezer lakásügyet oldottak meg az erre hivatott tanács szervezete közvetítésével. A magánépítkezéseket is figyelembe véve a városban öt év alatt mintegy 15 ezer család került valamilyen módon jobb lakásviszonyok közé. Vagyis csak átlag három családdal számolva minimum 45 ezer ember. Azaz a város lakosainak minimum egynegyede! Hát mutassanak nekem még egy országot, ahol recesszió, gazdasági bajok idején ekkora mobilitás zajlik le a lakáspiacra!

Jó, tudom, Szeged nem Magyarország. Nálunknál sokkal rosszabb helyzetben lévő városok és régiók is vannak ebben az országban. És Szegeden sem volt ingyen ez az óriási fejlődés. Mert annak, hogy a város elsősorban a lakásokra koncentrált, ára is van: kevesebb jutott parkokra, játszótérre, gyermekintézményekre és üzletre. Amiért morgunk is eleget, mert legtöbbször már elfelejtettük, hogy micsoda élmény volt először becsukni magunk mögött első önálló lakásunk ajtaját.

Nézhetjük, ahogyan akarjuk, mégis óriási volt ez a fejlődés. Óriási, ha azt is egybevetjük vele, hogy az ország gazdasága valóban óriási gondokkal küszködik, hogy amennyiben nem sikerül a második félévben megfordítanunk az első fél-éves tendenciákat, nemhogy csökkenteni tudnánk az idén adósságainkat, hanem növelni leszünk kénytelenek.

Gyöngédkedő életszínvonal? Hogyan, hiszen csak most állítottam, hogy nagyon kiváló öt év után vagyunk, ami lakásviszonyaink változásait illeti? Igen, így van, de hát ez csak egy tényező a sok közül. Mert a nyugdíjakra máig sem futotta több, mert a bérek emelkedése elmarad az áraké mögött immár évek óta, mert komoly anyagi gondokkal küzd az egészségügy, a művelődés- és oktatásügy és mi, valamennyien. Akkor hát mi a csodának idézte a lakásokra vonatkozó szegedi adatot? Megnyugtatóként? Rózsaszín festék gyanánt? Csodát. Csupán annak jelzéséül, hogy ebben a valóban nehéz helyzetben is sikerült valamiben, ami sokak számára most is a legfontosabb ügy, s ami életünkben legalább egyszer valamennyiünk számára a legfontosabb ügy volt — előre lépünk!

Valóban bajban van ez az ország. De azt is látnunk kellene végre, hogy e bajokban sem áll meg az élet, hogy ez a társadalom lehetőségei szerint mindent elkövet, hogy tisztességes életfeltételeket adjon tagjai számára. Tisztességes élet- és munkafeltételeket, amelyeket majd éppen ezért kihasználnak az emberek, olyan teljesítményt nyújtva, ami lehetővé teszi az újabb előrelépést.

És mintha itt nem stimmelne valami. Mert az emberi feltételek megérkezéssel mintha éppen hajlanánk a kényelmes kompromisszumokra, a békés középserre. Mintha nem akarnánk immár tovább jutni. És egyre több középserű megoldást látok a kutatótól, a mérnöktől, a vállalati vezetőtől, a szak- és segédmunkástól egyaránt. Mintha elterjedően volna az a nézet, hogy megszerztük (megkaptuk?) azt, amink megvan — lakást, kocsit, nyaralót, kiskertet... —, meg is élünk valahogyan, többre meg szinte csak példátlan teljesítmények árán juthatunk. Amink pedig megvan, azt természetes, hogy meg is tarthatjuk. A többit meg vigye a kánya...

Furcsa folyamatok zajlanak mindennapjainkban. Mert az bizonyos, hogy az ország helyzetét ilyen teljesítménnyel megtartani nem lehet. Nem is annyira több, mint inkább másmilyen munkára van szükség. Mert már így is többet dolgozunk a kellenél. Többet, de rosszabul, értelmetlenebbül, középszerűbben és rosszabb minőségben. Aminek ára van, például a hihetetlenül nagy többlet munkabefektetésben. De ha az ország helyzete tovább romlik egyre több munkánk ellenére, akkor egyre idő után nemcsak, hogy újabb előrelépésre nem futja, de megszerzett javaink megtartása is kérdésessé válik.

A lakáshelyzetet azért idéztem példaként, hogy próbáljam illusztrálni: a sötét szobában azért nem olyan fekete az a macska. Mert ebben a nehéz helyzetben is jelentősen javíthatott életkörülményein a szegedi családok egy-negyede. A gazdasági közeget pedig azért hoztam ellenpéldaként, hogy illusztrálni próbáljam: a szoba sem olyan vaksötét, mint általában hisszük. Csak akkor válik valóban azzá, ha belenyugsunk a középszerbe, ha normaként fogadjuk el a háttáridők csúsztatását, a közepes minőséget, a szerződéseket be nem tartását. Mint ahogyan ez már lassan általánossá válik a maszek szférában is. Mert hát sok maszekben ott él a tudat: amit szabad a trösztnek, nekem is szabad...! Még a bíróság előtt is, nemhogy a piacon. Pedig hát a latin is azt tartotta: Quod licet Iovi, non licet bovi... És Jupiternek valóban szabad...?

SZÁVAY ISTVÁN

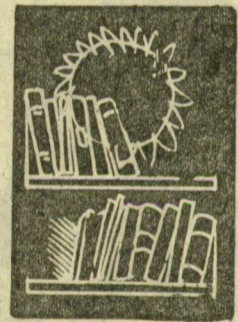
KATONA JUDIT

Lámpások

Tanitóim, akiktől felragyogtam és pislakoló, gyönyörű fényem támadt most számonkérőn néztek: nem tudom helyét az álmok katedrálisának.

Rátok nyitok nyikorgó, régi ajtót, leírtam százszor: készülök minden napra. Szorongva állok, hű szavaitok várom s hogy csak ráhull egy kéz fakó hajamra.

Nem radiozok kenyérgalacsinnal, és tudom még a Himnuszt, egyszeregyet s eltűrnék körmöst, fájó tenyerest, ha ifjúságom lehetne a kezdet.

Mikor épült a szőregi templom?

A Szeged története nemrég megjelent második kötetének 612. lapja szerint 1813-ban, a 681. lapja szerint 1815-ben. Reizner János Szeged történetének ugyancsak második kötetében azt írja, hogy 1813—14-ben (18. lapon); a harmadik kötetében, hogy 1814—15-ben (117. lapon jeyzetben). Az 1977-ben megjelent Szőreg és népe című községtörténet szerint 1811 és 1815 közt épült (94. lap). Nagy Zoltánnak Vedres Istvánról, a templom tervezőjéről 1956-ban megjelent életrajzi monográfiája szerint 1812 és 1815 között (78. lap).

Ennyi zűrzavar után érdemes tisztázni ezt a ma is eredeti állapotában álló műemléki épülettel kapcsolatos adatot, hiszen az olvasó méltán bosszankodhat, hogy a legilletékesebb forrásmunkákban ennyire eltérő, sőt ellentmondó adatot talál; kivált, ha egyetlen és a legújabb, tehát legtekintélyesebbnek tartott történeti monográfiában. A barokkból és a copf sjlusból éppenhogy kibontakozó korai klasszicizmusnak ez az értékes műemléke azért is fontos számunkra, mert lényegében ilyen volt a szintén Vedres tervé alapján 1833-ban fölépült régi rókusai templom.

A helytörténetirás fontos forrása egy-egy plébánia Historia Domus-a, azaz háztörténete. Ezt a krónikát a plébánosok — szorgalmuktól függően — rendszeresen vezették, és különösen régebben nemcsak a szűkebben vett egyházi ügyeket, hanem a község történetének fontosabb mozzanatait is följegyezték.

A szőregi plébánia Historia Domus-át 1820-ban kezdte vezetni Pichler János (1779—1830) plébános, és először visszamenőleg, összefoglalóan leírta az előzményeket. Ő 1808-tól 1839-ig volt plébános, tehát a templomépítésről a legilletékesebb forrás. Megírja, hogy Schwörtz János hat évig építette a templomot, és 1816. november 25-én, a templom védőszentjének, Szent Katalinnak ünnepén szentelte föl Pálffy Sándor szeged-palánki esperes plébános, püspöki helynök.

Eszerint tehát 1811-ben kezdték építeni, és 1816-ban fejezték be. Ez utóbbi évszáma ma is látható a templom bejárata fölött: MDCCCXVI.

PÉTER LÁSZLÓ